

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-12-08
Besvaras senast
2021-01-15

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:224 Covid-19-pandemins effekter på befolkningens psykiska hälsa

Redan innan covid-19-pandemins utbrott kunde den ökande psykiska ohälsan i samhället klassas som en av vår tids största folkhälsoutmaningar. I och med pandemin har samhället förändrats drastiskt; vi befinner oss i en svår kris som har inneburit en stor inverkan på vårt vardagliga liv.

Trots det faktum att krisen i första hand påverkar människors fysiska hälsa är det väl känt, från tidigare pandemier, att även den psykiska hälsan påverkas. Enligt den översyn som Folkhälsomyndigheten har gjort på området tycks psykiska besvär ha ökat, enligt studier som undersökt hur covid-19-pandemin har påverkat hälsan i allmänhet. Psykiskt välbefinnande verkar ha minskat under pandemin, enligt två specifika studier som Folkhälsomyndigheten hänvisar till. Det har också visat sig finnas ett samband mellan psykiska besvär som självrapporterats och personer som insjuknat i covid-19, alternativt haft en närstående som drabbats av sjukdomen.

I Folkhälsomyndighetens presenterade genomgång lyfts bland annat informationsöverflöd och brist på tillförlitlig information som orsaker till stress, ångest och depression. De studier som myndigheten har gjort en översyn av ska dock tolkas med försiktighet, då kvaliteten varit rimlig eller låg.

Folkhälsomyndigheten menar att samhället behöver hantera de negativa effekterna och arbeta preventivt med insatser som kan stärka den psykiska hälsan i samhället. Den här frågan hanteras även på internationell nivå. Exempelvis understryker Förenta nationerna (FN) vikten av att hantera de negativa påföljder av covid-19 som befaras ha inverkan på den psykiska hälsan. Man vill därför se ett proaktivt samhälls- och folkhälsoarbete som ska bidra till att främja befolkningens psykiska hälsa.

Pandemier har enligt tidigare forskning bevisats kunna förstärka befintlig sårbarhet för psykisk ohälsa. Det gäller sårbarhet i form av exempelvis ekonomisk utsatthet, låg utbildningsbakgrund och psykisk sjukdom. Enligt Nationellt centrum för suicidforskning och prevention (NASP) finns det risk för att antalet självmord och självsador ökar med anledning av pandemin. I dokumenterad forskning återfinns ett flertal exempel på att självmord tillfälligt minskar när samhället befinner sig i en kris, exempelvis under krig eller naturkatastrofer. Minskningarna har dock visat sig vara tillfälliga och tenderar att kompenseras, alternativt att överkompenseras, när den omedelbara

krissituationen har passerat. Covid-19-pandemins efterverkningar kan därför leda till samma risk i Sverige, enligt NASP.

Snart har det gått ett år sedan Hjälpplinjens, den tidigare rikstäckande stödtelefonen för personer i kris, lades ned. Under pandemin har vi sett ett kraftigt ökat behov av den här typen av verksamhet, som ideella organisationer i dag upprätthåller efter bästa förmåga. Tyvärr räcker inte resurserna till och det har de ideella organisationerna också flaggat för. Regeringen har givit Folkhälsomyndigheten i uppdrag att ”analysera behovet av en nationell stödlinje som riktar sig till personer med psykisk ohälsa och suicidalitet samt till dessa personers anhöriga och närstående”. Detta uppdrag ska redovisas till socialdepartementet senast den 30 januari 2021. Behovet är således väldigt akut, och avsaknaden av en nationell stödlinje är mycket problematisk.

En god psykisk hälsa hos befolkningen är en förutsättning för återhämtning efter en kris. Det behövs mer kunskap för att kunna säkerställa hur covid-19-pandemin har påverkat befolkningens psykiska hälsa, och det krävs också tydliga strategier som är ämnade att bidra till att öka det psykiska välbefinnandet hos vår befolkning, för ett välmående samhälle.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga socialminister Lena Hallengren följande:

1. Vilka proaktiva åtgärder och insatser avser ministern och regeringen att ta till ytterligare för att främja befolkningens psykiska hälsa, med särskild anledning av covid-19-pandemin?
2. Hur ser ministern på möjligheten att tillsätta en nationell samordnare för det samlade arbetet med suicidprevention, för att stärka det nationella suicidpreventiva arbetet under och efter pandemin?
3. Är det möjligt för regeringen att påskynda processen med att inrätta en nationell stödlinje för personer med psykisk ohälsa och suicidalitet samt till dessa personers anhöriga och närstående, och avser ministern i så fall att verka för att så sker?

.....

Clara Aranda (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders